

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720-73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kon trakt korting.

Meditatie

Ik zal in Uwe waarheid wandelen

Psalm 86 : 11b

Gaat ons levensschip de juiste koers?

Reeds vanaf de zondeval in het paradijs zijn wij de koers kwijtgeraakt.

Reizen wij op een verkeerd kompas? Op het kompas van de vorst der duisternis, op het kompas van de zonde, van ons verduisterd verstand, van ons dwaalziek hart? Anderen reizen op het kompas van wat uiterlijke godsdienst, op het kompas van het historisch geloof, op het kompas van wat mystiek gevoel, op het kompas van kennen, belijden en spreken van de waarheid. Zonder meer komt ons levensschip zo eeuwig om. Wij hebben een ander kompas nodig. Wij hebben nodig het kompas der waarheid. Zo alleen zal ons levensschip een vaste koers kunnen varen. Deze vaste koers te gaan, was de begeerte van Davids leven geworden. Door ontdekkende genade had hij zichzelf als een afdwaler leren kennen. Uit de koers geslagen door de zonde, van God afdwalende in de richting van de eeuwige dood.

De Heere had hem echter uit modderig slijk opgehaald en zijn voeten op een steenrots gezet, ja, zelfs zijn gangen vastgemaakt. Davids leven was in de rechte koers gebracht. Vandaar zijn belijdenis: Ik zal in Uwe waarheid wandelen.

De waarheid Gods was hem lief geworden. De inzettingen Gods waren hem geworden tot gezangen in het land zijner vreemdelingschappen. Door onderwijzing uit de Waarheid had hij God leren kennen, zichzelf leren kennen, had hij de weg naar de hemel in Christus leren kennen. O, hoe welgemeend was daarom de keuze van zijn hart geworden: Ik zal in Uwe waarheid wandelen. Ja, dat was door genade geworden de

vaste koers van Davids leven. De Heere had zijn gangen in de waarheid vastgemaakt en zo, reizende op het kompas der waarheid is nog nooit iemand beschaamd uitgekomen.

Dan kan het wel eens stormen op de levenszee, dan kan de waarheid wel eens van alle kanten aangevallen, dan kan de vorst der duisternis wel eens influisteren: „En gij hebt geen heil bij God”, ... uiteindelijk triumfeert toch de waarheid, want de Heere houdt getrouw Zijn Woord. Ondanks deze vaste, welmenende belijdenis was David toch een gewoon mens gebleven. Tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed. David wist het wel, dat ook na ontvangen genade, zijn hart nog steeds zo geneigd was tot afdwalen.

Daarom staat deze belijdenis van de vaste koers tussen twee gebeden. 't Eerste gebed is: „Leer mij, Heere, Uwe weg”. 't Tweede gebed is: „verenig mijn hart tot de vreze van Uw Naam”.

Zo is deze belijdenis een biddende belijdenis. Deze biddende belijdenis moge de belijdenis zijn van ons aller leven. Daarom is er maar EEN veilig kompas en dat is het kompas der waarheid. En nu zijn wij allen geworden kinderen van de leugen en reizen dieswege op een vals, onveilig kompas.

God moge ons allen maken, door wederbarende werking van Zijn Geest, kinderen der waarheid, dan luisteren wij naar de waarheid. Dan wandelen wij in de waarheid. Dan begeren wij de God der waarheid. Dan zal ons leven in dit teken staan: Hem te mogen kennen, Die Zich noemt: „De Weg, de Waarheid en het Leven”, door Wien het alleen mogelijk is voor een arm verloren zondaar weer tot God te gaan.

Wijlen Ds. M. Baan.

Ds. M. BAAN

Dinsdagmiddag 5 juni jl. hebben we onze vriend en mede-redactielid van ons blad Ds. M. Baan te Driebergen nog een keer bezocht. Hij was al zeer zwak en kon niet meer spreken. Het was de laatste dagen hard achteruit gegaan. Het einde was spoedig te verwachten.

Dat einde kwam donderdagmorgen 7 juni.

Hij heeft een langdurige lijdensweg gehad. We hebben daarvan geheel in overeenstemming met de begeerte van Ds. Baan daar tevoren nooit melding van gemaakt in ons blad. Voorzover zijn krachten het toelieten heeft hij nog allerlei arbeid verricht en ook nog het een en ander voor ons blad gedaan. Bij het minder worden van zijn krachten werd hij steeds meer uitgeschaald.

Het is voor hem een moeilijke weg geweest, maar de Heere heeft het welgemaakt. We lezen in Psalm 41: de Heere zal hem ondersteunen op het ziekbed, in zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger. Dat mocht ook Ds. Baan ervaren. Zijn vrouw vertelde voor we heengingen hoe de Heere verandering gegeven had en de zieke getuigen mocht vrede te hebben door het bloed des kruises. Nu was er een verlangen om heen te gaan.

We waren verblijd dit te horen. Dat maakt het afscheid gemakkelijk en is tot troost voor de achterblijvenden.

Op onze laatste ontmoetingsdag hebben we zijn groeten nog aan alle vrienden overgebracht. Ds. Baan is zelf nooit op een onzer ontmoetingsdagen geweest. Meer dan eens zou hij er gesproken hebben, wanneer hij daar lichamelijk toe in staat was geweest. Het was voor hem teleurstellend, dat hij dit niet kon. Hij zou zo graag nog eens in Dordt, waar hij zovele jaren gestaan heeft, de vrienden toegesproken hebben, maar dat was niet mogelijk. Van verre heeft hij wel meegeleefd, zoals bleek uit de belangstelling, die hij later aan de dag legde. Dat is ook te begrijpen.

Ds. Baan was het juist, die met de gedachte naar voren kwam om door ontmoetingsdagen nauwere contacten met de vrienden van ons blad tot stand te brengen. Al heeft hij dan zelf die dagen niet kunnen bijwonen, hij heeft toch het goede ervan mogen horen en dat heeft hem tot blijdschap gestemd.

En nu is hij niet meer. Hij heeft zijn taak op aarde volbracht en het loon ontvangen van een getrouwe dienaar. Het aarden vat is gebroken, maar de schat, het Woord des Heeren, blijft en het werk des Heeren gaat door.

De oogst is groot en de arbeiders zijn weinig. De Heere geve gebed om de uitzending van arbeiders in de oogst.

In het volgende nummer hopen wij een verslag van de begrafenis op te nemen. B.

VAN DE ADMINISTRATIE

Wie volgt het volgende voorbeeld? Op de Ontmoetingsdag te Dordrecht verzocht mij een abonnee te H., of ik hem de namen en adressen wilde toezenden van de abonnees in zijn woonplaats, om te trachten abonnees voor „Bewaar het Pand” te winnen. Gaarne voldeden wij aan het verzoek met het gevolg, dat vijf nieuwe abonnees konden worden genoteerd. Wij dachten dit goede voorbeeld door te geven, met het verzoek wie volgt?

Naast deze 5 konden wij nog een viertal noteren, waarvoor wij hartelijk dank zeggen, hen die hieraan medewerkten. Extra ontvingen wij f 72,-, zodat wij steeds reden hebben om bemoedigd voort te gaan met de uitgave van ons blad. De vakantie-tijd is weer bijna daar, wellicht een goede gelegenheid om aan ons blad meerdere bekendheid te geven. Bij de voorduur dus aanbevolen.

Abonnee te H. hartelijk dank voor Uw brief, die in goede orde werd ontvangen.

Giro nr. 704350, t.n.v. Adm. „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn.

v. d. L.

Aanschouw het verbond

Psalm 74 : 20a.

Geliefden!

We zijn gekomen aan het einde van onze ontmoetingsdag. Het is de vijfde, die we hebben mogen houden. Het stemt ons tot blijdschap, dat ook vandaag vele ouderen, maar ook vele jongeren aanwezig waren. Op dagen als vandaag zijn we niet bijeen als een stel demonstranten. Het is volkomen onjuist, wanneer men ons zo ziet. Wij wensen niet te demonstreren. We zijn niet bijeen om kreten of leuzen te laten horen.

Samenkomsten als deze staan in het teken van bezinning en toerusting. We wensen ons te bezinnen op het pand, dat de Heere ons heeft toebetrouwd. Die bezinning is noodzakelijk voor ons persoonlijk, gezins- en kerkelijk leven. Die bezinning is altijd geboden, maar wel bijzonder in onze tijd. Nu hebt U op deze dag veel gehoord en we hopen, dat het gesprokene mag terug komen in de zin der gedachten. Dat het ons brenge op de knieën in het gebed tot de Heere. Uit ons hart kome op het woord, dat we vinden in Psalm 74 vers 20a: „Aanschouw het verbond”.

Psalm 74 is een lied, dat gedicht is in één van de donkerste tijden van Israël. Het lied doet ons sterk denken aan de klaagliederen van Jeremia en is daar zeker naast te plaatsen. Vandaar dat aangenomen kan worden, dat dit lied gedicht is na de inval van de Babyloniërs. Na de verwoesting van stad en tempel. Die werkelijkheid heeft de dichter diep getroffen. De vijand heeft huis gehouden in Jeruzalem. Met bijlen heeft men de prachtige pilaren omgehouden.

Met breekijzers werden de kostelijke gouden graveersels afgebroken. Weggeroofd werden de ark, de kandelaars, de altaren. De tempelschaten werden meegenomen naar Babel. Het heiligdom zelf werd in brand gestoken. Het heiligdom Gods werd een puinhoop. Starend op die werkelijkheid komt het verleden de dichter voor de aandacht. De tijd van de verbondssluiting. Dit was een rijk moment in Israëls historie. Die verbondsoprichting, die verbondssluiting spreekt van liefde, van eenzijdige liefde. Waardigheid, noch verdienstelijkheid was er in Israël aanwezig. Dit blijkt ons duidelijk, wanneer we Israëls leven in Egypte nagaan. Nu kwam de God van Abraham, Izak en Jacob tot het volk en be-toonde, Wie Hij is. En dat uit genade. De eeuwige

bewogenheid Gods wordt gezien onder een volk, dat de dood en ondergang verdiend heeft. Het door Hem uitgeleide volk heeft Hij rondom Zich vergaderd tot één kerk. Het werd de vergadering des Heeren. En bij de landinname heeft Hij met het meettouw van de landmeter hun hun erfenis toegewezen. Toen kreeg Israël zijn erfenis. Toen werd Israël zelf Gods erfdeel. En in het midden van het volk ging de Heere wonen op de berg Zion. In het huis van Zijn dienst. Hij maakte Jacob Zijn woorden en Israël Zijn inzettingen en rechten bekend. Geen enkel volk op aarde viel die gunst van God ten deel. Groot en rijk was het begin. Groot en rijk de verbondssluiting en de verbondsoopenbaring. Wanneer nu de dichter denkt aan het verleden is er een grote tegenstelling tussen het verleden en het heden. Van het verleden is schier niets meer te zien. Heeft de Heere het verbond verbroken? Neen! Dit kan niet. Zou dit geschieden dan houdt God op God te zijn. Van 's Heeren kant is er nimmer sprake van verbondsbreuk. Wel wordt in Israëls historie gezien de verbondswraak en dat vanwege de ontrouw van het volk. Die wraak werd gezien in de dagen van de dichter.

De ontrouw van een volk, het verval in de kerk gaat aan Gods oog niet voorbij. De Heere verlaat het volk, wanneer het volk Hem verlaat.

Wanneer we nu denken aan ons volk, dan neemt de Godverlating toe. Hoevelen zijn er niet, die de kerk de rug toekeren en leven zonder God.

In de kerken zelf constateren we ook teruggang. Met mokerslagen tracht men de waarheden van het Evangelie te verbrijzelen. Diverse publicaties geven daar blijk van. Het woord „geen” is een woord, dat „in” wordt. Geen schepping door God, maar evolutie. Geen historische Adam. De eerste drie hoofdstukken van de Bijbel moet men niet realistisch zien. Geen vleeswording des Woords. Geen opstanding van Christus uit de doden. Hij is niet werkelijk opgestaan. Hij leeft slechts voort onder de mensen. Als model, als voorbeeld. Geen leven na dit leven, geen hel, geen wederkomst. Getornd wordt aan de belijdenis der kerk, vastgelegd in de drie formulieren van Enigheid. Echter de verkiezing, zoals die beleden wordt in de Dordtse leerregels, zet men een vraagteken. Er komt een gemeentebeschouwing op, die afwijkt van het belijden der vaders. Bedenkingen worden geopperd tegen een prediking, waarin benadrukt wordt de noodzakelijkheid van de wedergeboorte, de rechtvaardiging van de goddeloze en een heiliging van het leven door de Geest van God. Hierdoor komt een christendom op, dat de ware zielsbeleving naar Schrift en belijdenis niet kent. Die werkelijkheid grijpe ons aan. Want we horen van die werkelijkheid. We zien die werkelijkheid. Die werkelijkheid bringe ons op de knieën met de bede: „Aanschouw het verbond”. Het verbond Gods is rijk van inhoud. Het spreekt ons van God in Christus. Het wijst ons op het werk Gods in de zondaar. Het werk wat blijkt in roeping, wedergeboorte, bekering, geloof, rechtvaardiging en heiliging. Door dat heilswerk alleen kan de kerk blijven voortbestaan. Wordt dat werk gemist gaat de kerk haar ondergang tegemoet. Te midden nu van al de ingezonkenheid van het kerkelijk en godsdienstige leven werd er bij de puinhopen van stad en tempel gepleit bij God. Gepleit op Zijn verbond. Van dat verbond had de Heere Zelf gezegd: „Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen en hetgeen uit Mijn lippen is gegaan, zal Ik niet veranderen.” In Israël lag niets, wat de Heere kon bewegen tot welendoen. Israël was ellendig, in druk neergeworpen, door het wild gedierte omringd. Die ellende had men aan zichzelf te danken. Het was de vrucht van eigen zonde en ongerechtigheid. De vrucht van Israëls ontrouw. Maar nu is er het verbond van God. In dat verbond ligt de dure eed des Heeren, waarin Hij gezworen heeft bij Zijn eigen heiligheden, dat Hij aan David niet liegen zou. Daarin liggen al de beloften van God, die God de Heere waarmaken zou in en door de beloofde Messias. Die zekerheid, die vastheid deed smeken: „Aanschouw het verbond”. Zien we op ons zelf, op onze kinderen, op de ontwikkelingsgang in kerk en staat kan er geen verwachting zijn. De Heere moet ons naar Zijn heilig recht overgeven.

Verlaten. Wie nu dit van harte belijdt, kan niet nalaten met de Heere te spreken over Zijn verbond. Smeeft of Hij Zijn verbond wil aanzien. „Heere, denk aan Uw verbond! Wil het aanzien,

uit genade”. En wanneer de Heere dit doet, dan laat Hij Zich niet onbetuigd. Hij verheerlijkt Zijn verbondsgenade. Hij schenkt het verbondsleven. Door Zijn aanzien van het verbond, krijgt men zelf ook weer oog voor Zijn verbond. In schuld, boete en berouw wendt men zich tot de God des verbonds. Voor Zijn aangezicht verschijnt men als de tollenaar met de bede: „O, God wees mij de zondaar, de zondares genadig”. Wie nu voor het eerst of bij vernieuwing verschijnt voor de Heere als de tollenaar, ondervindt de toezegging des verbonds: „En als zij zich schuldig kennen, dan zal Ik ze genadig zijn. Dan zal Ik aan Mijn verbond gedenken.”

Door het gedenken Gods verkrijgt men de genade Gods in Christus. Voor het oog wordt ontdekt de vastheid en de onveranderlijkheid van het verbond. De hand strekt zich uit naar de schatten van het verbond. Wanneer dit nu werkelijkheid is, en zo zij het door Gods genade, bij oud en jong, dan nemen we in de nacht der tijden steeds de toevlucht tot de God des Verbonds ons verlatend op Zijn verbond. Het verbond dat bondig is door de Heilige Geest. Het verbond, dat uitgedacht, opgericht, geopenbaard en gesloten is door een Vaderlijk God. Vandaar dat het een verbond is voor vandaag, voor morgen en voor de toekomst. Die zekerheid biedt tot de smeekbede:

Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond;
Denk aan Uw volk, door U van ouds verkregen;
Denk aan Uw erf, het voorwerp van Uw zegen,
Aan Sions berg, waar G'eertijds hebt gewoond.
Beschouw, herdenk Uw vastgestaafd verbond;
Laat dat Uw hart tot ons in liefde ontvonken;
Het land is vol van duist're moordspelonken,
Vanwaar 't geweld ons grieft met wond op wond.
Dat elk verdrukt 'Uw bijstand eens erlang';
Laat, laat Uw volk niet schaamrood wederkeren;
Maar wil van hen ellend' en nooddruft weren,
Opdat z 'Uw naam verheffen in gezang.

Zo zij het: hier. In onze gemeente. In ons huis.

M. C. Tanis.

(Slotwoord op de ontmoetingsdag te Dordrecht).

In memoriam Ds. M. BAAN

(8 augustus 1905 — 7 juni 1973)

De gang van ons leven wordt bepaald door het raadsplan Gods, ook wat wij worden en eens zullen zijn. Zo was ook de levensgang van de nu overleden Ds. Baan bepaald.

Reeds jong mocht hij de trekkende liefde des Heeren in Zijn hart ontwaren. Het was die liefde die in hem de begeerte bracht om in de wijngaard des Heeren te mogen arbeiden, om Hem te dienen in het bijzondere ambt, als verbi divini minister als dienaar van het Goddelijke Woord. Hij wist zich gezonden te zijn en kende Zijn zender. Zo heeft hij onze kerken mogen dienen gedurende ruim 37 jaar. Eerst de gemeente van Rijnsburg, daarna van Bussum, vervolgens Dordrecht en tenslotte Zeist, waar hij zijn emeritaat verkreeg.

Wanneer wij zijn ambtelijke loopbaan overzien, dan is deze overwegend in Dordrecht gelegen. Bijna 16 jaar heeft hij onze gemeente mogen dienen. Ds. Baan was een man, die in zijn optreden stijl en voornaamheid betoonde, maar ook bevreesd was voor mensenverheerlijking. Dit gaf iets van beslotenheid in zijn leven, hij bleef graag op de achtergrond zowel in de gemeente als in de kring van de kerkeraad. Hij wenste te zijn een „predikant anonymus”, mits goed verstaan. Hij had misschien wel 20 boeken kunnen schrijven, maar hij heeft het niet gedaan bevreesd als hij was dat dominee Baan in het middelpunt zou komen. Hij kon als mens een kerkgebouw mooi vinden, maar — en dat was typerend voor Ds. Baan — het allerbelangrijkste, het allerschoonst vond hij dat Gods Woord er werd gevonden. En vanuit dat Woord heeft hij onder ons geleefd en de boodschap van vrije genade verkondigd, want Ds. Baan kende geen derde weg.

Als wij daaraan terugdenken dan komen er vele gedachten boven. Hoe ernstig maar ook bewogen heeft hij vanuit dat Woord ons op twee wegen gewezen. Wij hebben gehoord hoe ernstig de zonde wel is, zo ernstig dat eer de Heere die zonde ongestraft kon laten, Hij deze aan Zijn enige geboren Zoon door de bittere en smadelijke

dood des kruises gestraft heeft. Zo zal gemeenschap met Christus lijden ons de bittere vrucht der zonde doen kennen en bewenen. Maar dat wekt ook op de hartelijke begeerte om in een nieuw godzalig leven te wandelen. Wij horen het hem nog uitspreken als hij sprak over een onverzoonde schuld en het wachtend oordeel: „gemeente wij zeggen het u aan met ontroering”. Er zijn er onder ons die weten tot eeuwige zegen hoe zij onder de prediking tot stilstand gebracht zijn, omdat het Gode behaagd heeft om door middel van zijn prediking hen te trekken uit de duisternis. Er zijn er ook onder ons die ervaren hebben hoe bewogen hij kon zijn in dagen van smart en leed. Wat kon hij op vaderlijk zorgende, maar ook met gerijpte wijsheid raad geven, daarbij altijd op de achtergrond blijvend. Dit maakte hem bij een deel van het kerkvolk wel eens „een ondermaatse dominee”, maar diegenen die hem wat beter kenden — en daar mogen wij ons gelukkig toe rekenen — wisten hoe de gemeente op zijn hart was gebonden.

De binnenkamer was voor Ds. Baan geen onbekend vertrek, en daar heeft hij de gemeente gedragen en opgedragen aan de troon der genade. Zo zijn leven was, zo was ook zijn ziek- en sterfbed. Ook dat was in Gods raadsplan opgenomen, ook dat moest worden uitgediend en werd voor hem afgewikkeld.

En zo begon hij aan zijn laatste les, waarin geleerd werd, dat wij vereenzaamd moeten worden om zo alleen genoeg aan de Heere te hebben. Ook hierin was de beslotenheid, het stil zijn, wars van alle sensatie, omdat hij begeerde dat ook daarin God alleen de eer zou ontvangen.

De Heere gedenke in het bijzonder zijn vrouw en kinderen alsmede aan de vader van Ds. Baan die op bijna honderdjarige leeftijd zijn zoon zo zeer zal missen. Zij allen verliezen in hem een zorgend man en vader die een spoor van godvruchtig leven in zijn gezin getrokken heeft; moge die godsvrucht bewaard blijven.

Hiermede willen wij dit woord van nagedachtenis besluiten, nu zijn ogen toegesloten zijn en zijn mond zich niet meer tot ons zal openen, willen wij nog dit van hem doorgeven hetwelk hij eens heeft uitgesproken: „Maar Heere dat is een zalige smart, Gij pijnt de wereld weg uit het hart, Opdat zielsheimwee zich zou strekken, Naar 't leven dat Uw dood kwam wekken”.

Dat leven heeft hij nu mogen verkrijgen, en nu mag hij eeuwig zijn Koning groot maken.

Dordrecht.

B. v. d. Wal.

Genesis 2 en 3

10.

Vervolg

Teken en betekende zaak horen bij elkaar. Dat is nu onder het genadeverbond zo. Dat was eveneens het geval in de staat der rechtheid onder het werkverbond. Dit laatste verbond is van 's mensen kant verbroken. Het eten van de boom des levens zou betekenen en verzegelen de belofte van het eeuwige leven, wanneer de mens ook na zijn afval van God daarvan zou kunnen eten en dat kan de Heere niet toestaan. Vandaar, dat de Heere spreekt in Gen. 3:22: Ziet, de mens is geworden als Onze een, kennende het goed en het kwaad! Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme ook van de boom des levens en ete en leve in eeuwigheid.

We kunnen blijven bij wat onze vaders uitgesproken hebben en behoeven niet onze toevlucht te nemen tot een symbolische wijze van spreken. Prof. Oosterhoff verdedigt zijn mening door te wijzen op wat Christus laat neerschrijven voor de gemeente van Efeze: Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van de boom des levens, die in het paradijs Gods in (Openb. 2:7). Hij schrijft dan: „Komt iemand op de gedachte dit letterlijk te verstaan? In een rijke symbolische taal wordt gezegd, dat er weer deel is aan het leven in de gemeenschap met God. In Openb. 22:2 staat, dat de levensboom twaalf maal per jaar vrucht draagt. Dat is die rijke symbolische taal in de Schrift, waardoor gezegd wordt dat de bron van leven in het nieuw Jeruzalem overvloedig en on-eindig is.

En in Gen. 2 en 3 wordt in verband met de levensboom geen andere taal gebruikt. Het verschil is alleen, dat in Openbaring het eten van de levensboom voor de mens weer wordt open-

gesteld, door Gods genade, en dat in Gen. 3 de weg naar de levensboom voor de mens gesloten wordt, door de zonde."

Het ontgaat ons hoe de schrijver gelijk kan stellen wat de Heere ons in Genesis openbaart omtrent het aardse paradijs en in Openbaring omtrent het hemelse. Als we vanuit het boek Openbaring het boek Genesis moeten verklaren heeft men onder het O.T. nooit de zin van de eerste hoofdstukken van het boek Genesis kunnen verstaan.

Prof. Oosterhoff schrijft verder: „Wanneer in Gen. 2v. over de boom des levens op symbolische wijze wordt gesproken, zijn twee vragen niet belangrijk meer."

De eerste vraag is, wat voor een boom de levensboom is geweest. De andere, waaraan veel aandacht is besteed, is of de mens vóór de val al van de levensboom gegeten heeft.

Deze twee vragen zijn ook niet van belang, wanneer men blijft bij de letterlijke opvatting en de symbolische niet kan aanvaarden. Het is een gewone boom geweest, met vruchten beladen.

Wanneer de mens van de vrucht gegeten heeft, voordat hij van God afviel, heeft de Heere daarin betekend en verzegeld de belofte van het werkverbond, namelijk van het eeuwige leven bij gehoorzaamheid. Dat eten van de vrucht van de boom des levens, aangenomen, dat hij dat gedaan heeft, kon hem niet redden, toen hij vrijwillig en moedwillig de God des levens verliet en van Hem afviel.

Het heeft overigens helemaal geen waarde, wanneer we ons in allerlei speculaties verliezen. Het gevaar is altijd groot, dat men bevrediging zoekt voor het verstand, maar daarmee wordt geen enkele levensvraag opgelost en daarmee komt men geen stap dicht bij God.

We willen dit artikel besluiten met een aanhaling van prof. Oosterhoff, waarmee we kunnen instemmen. „Ik heb de indruk, dat de vraag of de mens vóór zijn val van de levensboom gegeten heeft, voor de bijbelschrijver helemaal niet belangrijk is. Men kan op grond van 3:22 de gedachte verdedigen, dat de mens van de levensboom nog niet gegeten had. Maar wezenlijk is, dat de mens na zijn ongehoorzaamheid van de levensboom niet meer eten mag. Het leven wordt voor hem toegesloten. Ellende, lijden en dood zijn voorts zijn deel."

Het leven wordt voor de mens toegesloten en daarom mag hij ook niet eten van de boom des levens.

GENESIS 2 en 3

11

Vervolgens schrijft prof. Oosterhoff over de boom der kennis van goed en kwaad.

„Uit het Hebreeuws (een lidwoord voor *dacat* = kennen) blijkt, dat we niet te doen hebben met een genitivusconstructie, maar met een substantivisch gebruik van de infinitivus met goed (*tob*) en kwaad (*rac*) als object: de boom van het goed en kwaad kennen. De nadruk valt veel meer op de handeling dan op het feit van het kennen, meer op het dynamische dan op het statische." Aldus de schrijver.

Hij zegt in het vervolg weer allerlei mooie dingen, waar we van harte mee kunnen instemmen. Hij gaat verschillende opvattingen na, die ons duidelijk laten zien, dat er verre van eenstemmigheid bestaat omtrent de betekenis van goed en kwaad.

In de Gereformeerde theologie kan men over de betekenis van de boom volgens prof. Oosterhoff hoofdzakelijk drie opvattingen onderscheiden. De eerste is: door het eten zou de mens **proefondervindelijke kennis** van het goede en kwade ontvangen en heeft hij ook ontvangen. De tweede opvatting is, dat de mens door het verbod om van de boom te eten moet leren onderscheiden tussen goed en kwaad, tussen gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid. „Kennen" betekent „onderscheiden". De derde opvatting is, dat „kennen van goed en kwaad" te nemen is in de zin van „keuren", „bepalen", „beslissen", „uitmaken" wat goed en kwaad is.

Prof. Oosterhoff gaat breedvoerig op de verschillende opvattingen in en zegt dan dat het gebruik van *jada*c (kennen), al of niet met preposities, en van synonieme uitdrukkingen bewijst, dat dit werkwoord in het Hebreeuws inderdaad kan betekenen: „bepalen", „bestemmen", „uitma-

ken". „In verbinding met „goed en kwaad" betekent het: „uitmaken", „bepalen" wat goed is en wat kwaad'.

De schrijver haalt verschillende teksten aan over het begrip „goed en kwaad". Hij citeert tenslotte Amos 5:14: zoekt het goede en niet het kwaad... en zegt dan: „Ik dacht, dat we hier de sleutel hebben voor de betekenis van de boom van „het kennen van goed en kwaad".

Hij vervolgt: „Bepalen wat goed is en wat kwaad is een zaak van God en voor de mens de verboden boom. De mens moet zich, zoals ook de profeten zeggen, onderwerpen aan de door God gestelde orde. Daarin ligt voor hem het leven (vgl. 5:14). Doet de mens dat niet, dan wacht hem niets anders dan de dood. Hij maakt zich dan aan God gelijk, maar dat betekent zijn val." En verder lezen we: „Hij (de mens B.) gaat doen wat alleen God toebehoort. God typeert de zonde van de mens op precies dezelfde wijze. Wanneer de mens van de verboden boom gegeten heeft, spreekt Hij: Zie, de mens is geworden als Onze een, kennende het goed en het kwaad. Daarin heeft de mens zich aan God gelijk gemaakt, dat hij de gehoorzaamheid aan God heeft opgezegd en zelf is gaan uitmaken wat goed is en wat kwaad."

„Ik kan" zo concludeert prof. Oosterhoff ten slotte „daarom geheel met Kuyper en Bavinck instemmen, dat met „het kennen van goed en kwaad" wordt bedoeld God naar de kroon steken, doen wat alleen God toekomt, zich aan Gods gezag en wet onttrekken, op eigen benen willen staan, tegen de wil van God in zijn geluk beproeven, kortom: als God willen zijn. De infinitivus „kennen" wijst op aktiviteit."

Onder hen, die deze opvatting delen, noemt de schrijver Calvijn. En dan wijst de schrijver er op, dat ook elders in het O.T. de zonde getekend wordt als aan God gelijk willen zijn en dat daardoor juist de mens ten val komt.

Maar dan stelt de hoogleraar deze vraag: „Is het daarom nodig en juist om, zoals men sinds Augustinus dikwijls heeft gedaan, van een „proef" of een „proefgebod" te spreken?"

We nemen hier over, wat hij verder schrijft: „Alders zegt, dat God een of andere willekeurige boom genomen heeft en die de mens verboden heeft. Kuyper spreekt van „een gansch willekeurige ordinantie, die op niets rustte dan op een vrijmachtige wilsbeschikking Gods". God koos zo maar een willekeurige boom om de mens op de proef te stellen om te zien of de mens in vrijheid en liefde God gehoorzamen zou. Wanneer de mens de proef zou doorstaan hebben, zou God op een gegeven moment ook deze boom aan de mens hebben vrijgegeven. Maar daar staat in het hele verhaal niets van. Daar staat niets van een op de proef stellen en niets van een willekeurige boom. Dit is voor de mens de verboden boom, dat hij zelf gaat bepalen wat goed is en wat kwaad. En voor dat gebod wordt de mens absoluut geplaatst en dat gebod blijft eeuwig bestaan. Daarin is God God en de mens mens, dat God de orde vaststelt en dat de mens zich aan die door God gestelde orde houdt."

We nemen niet meer over. Het betoog bevredigt niet. In feite verliest de boom der kennis des goeds en des kwaads zijn betekenis, wanneer we niet meer kunnen spreken van een proefgebod.

Het gaat om gehoorzaamheid aan God en Zijn gebod. Die moet blijken uit het niet eten van de vrucht van deze boom. Dat was naar het gebod. Uit de verdere geschiedenis blijkt duidelijk, dat de Heere het eten van de vrucht als overtreding van Zijn gebod, als ongehoorzaamheid ziet.

De Heere stelt de mens op de proef en constateert ongehoorzaamheid. Wat ons betreft moge men een andere benaming uitdenken, maar zolang die er niet is blijven we vasthouden aan de benaming „proefgebod" en de zaak, die daaraan verbonden is.

B.

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

Gideon 5.

(Richt. 6:11 v.v.).

Voordat er dus redding kwam, moest het volk eerst met z'n zonden bekend gemaakt worden, wat gebeurd is door die profeet zonder naam.

Dit is zo Gods gewone manier van doen. Daar

moeten jullie wel op letten, jongens en meisjes. En de ouderen mogen dat ook wel doen. Want tegenwoordig schijnt men het in vele gevallen beter te weten dan God, gelijk we daar de vorige keer al op gewezen hebben. Het is echter niet overbodig om deze dingen nog even te onderstrepen. Er is geen zondevergeving, zonder zondebeleving, ook al is het dat men je aan wil praten, dat je maar in de vergeving geloven moet, en dan komt het er met de beleving van de schuld niet zo erg op aan. Laat je echter leiden door het Woord van God. Dat is altijd zuiver. Dat is het ook maar alleen.

De schuldprediking van die profeet zonder naam, heeft zeer zeker z'n doel niet gemist. Al kunnen we niet veronderstellen, dat allen er door vernederd werden, nochtans zijn er geweest, die door deze prediking in de verootmoediging, voor het aangezicht des Heeren zijn terecht gekomen.

Hoe komt het nu, dat men daar niet zoveel woorden over leest in de bijbel? Ik geloof dat het hierdoor komt, omdat men „in het verborgen" tranen heeft geschreid, vanuit een droefheid naar God. En al wat in het verborgen geschiedt, wordt niet aan de openbaarheid prijs gegeven.

Mogelijk kijk ik, door het zo te zeggen, bij deze of gene een beetje om een hoekje. Want ik geloof dat er ook nu nog jonge mensen zijn, die door een ontdekkende prediking worden geraakt. O zeker, dat is niet bij allen het geval.

Dat is nog nooit zo geweest en dat zal wel nooit zo worden ook. De gelijkenis van de zaaier spreekt ten deze een al te duidelijke taal. Want niet al het zaad viel in goede aarde. Er viel ook een gedeelte bij de weg, tot voedsel voor de vogelen des hemels, terwijl het daar toch niet voor gezaaid was. Een ander deel viel op steenachtige plaatsen en al schoot het terstond op, het bracht toch geen vruchten voort. Want toen de zon opkwam verdorste het ook weer terstond. Een ander deel viel tussen de doornen, en toen de doornen opwies, werd het opschietende zaad verstikt en het bracht ook geen vruchten voort. En zo is het nog. Niet elke prediking waarin het zaad des Woords uitgestrooid wordt brengt evenveel vrucht voort. Maar het brengt toch wel vruchten voort, want des Heeren woord zal nooit ledig tot Hem wederkeren. Zo kan het wezen, dat het zaad des woords in de stilte tot ontwikkeling komt. Vooral bij diegenen, die voor de wereld onberispelijk hebben geleefd. Zij hebben de prediking gehoord, en keren er mede tot zichzelf in. Dat wil zeggen, zij leren op zichzelf toe te passen, wat tot hun „veroordeeling" is gesproken. Het is een voorrecht als men het zo doen mag. Want meestal gebeurt het andersom.

Als er tot veroordeling wordt gesproken, dan past men het gaarne op een ander toe. Dit komt omdat men zichzelf nog nooit bij geesteslicht heeft leren onderscheiden. Men vindt zichzelf nogal aardig goed. De farizeeër zit nog op de troon. Dat komt zelfs voor in het kleed van de tollenaar. Dit begrijpen jullie ook wel, dacht ik.

Want de farizeeër in het kleed van de tollenaar is hij, die wel de woorden van de tollenaar gebruikt, terwijl hij het hart van de farizeeër heeft. Want die woorden van de tollenaar, zie je, die doen het in bepaalde kringen zo goed. Als je ze niet gebruikte, zou je minstens onder verdenking komen te staan. En dat wil men bij voorbaat liever niet. Daarom gebruikt men ootmoedige woorden, terwijl het hart — ja het is nu wel geen mooi woord wat ik gebruik, maar voor deze keer moet het toch maar — barst van hoogmoed. Dit kan natuurlijk de Heere niet behagen.

Want de Heere ziet niet naar mooie en „zwane" woorden, maar de Heere ziet het hart aan.

Het kan ook zo wezen, dat men een veroordeelde prediking hoort dat men het niet op een of ander toepast, maar dat men kwaad wordt. Men wil liever, zegt men, het evangelie horen. De blijde boodschap! Nu dat moet gebracht worden, natuurlijk!! Verkondig het Evangelie aan alle creaturen! Het staat voluit in de bijbel. Maar wil het Evangelie tot z'n recht komen, dan moet er toch plaats voor zijn. En dat is er alleen, wanneer men aan z'n schuld is ontdekt.

Dat worden nu diegenen, die een veroordeelde prediking op zichzelf leren toepassen. Alles at er aan kwaad gezegd wordt, dat hebben zij bedreven. O zeker, niet altijd in het openbaar, maar in het verborgen, zie je. Want in het verborgen worden door „nette jongens en meisjes" de meeste zonden bedreven.

Met in het verborgen, bedoel ik dan „in gedachten”. Die gedachtenwereld is zo verdorven. En die weet God. Want Hij verstaat zelfs van verre onze gedachten. Ja, daar kun je dan wel eens van schrikken. En als je dan 's avonds op je bed ligt, vader en moeder je niet zien en horen, dan lig je stilletjes het de Heere te vertellen, die dingen, die geen mens weet, en ook maar niet weten moet, doch die je bij jezelf waar hebt leren nemen. Dan schreeuw je het uit voor God, dat je toch anders bent dan de mensen je zien. De mensen zien je als braaf en deugzaam, maar je ziet jezelf als on-deugend en slecht. En dat doet je Hem alles eerlijk belijden. En daar luistert de Heere naar. Ik hoop dat jullie zo maar veel voor Gods aangezicht gevonden zullen mogen worden.

Vroeger zei men wel eens: Ken je ook verborgen plaatsen in je leven? Nu, daar bedoelde men dan dit mee: Heb je in het verborgen de Heere wel eens nodig? Als jullie zo in het verborgen veel de Heere nodig hebben, dan zal Hij je dit in het openbaar vergelden.

Ik geloof dat er ten tijde van Gideon zulke verborgen zuchters geweest zijn. En die zijn er nog. Die zullen er ook altijd blijven. Het is het overblijfsel naar de verkiezing der genade, dat God Zichzelf overig behoudt, de eeuwen door.

Toen de Heere het één gedaan had, deed Hij ook het ander. Hij doet nooit een half werk. Hij had de profeet zonder naam het volk de schuld laten

voorhouden en nu gaat Hij Gideon roepen tot verlossing.

Wat is dat een wonder, jongens en meisjes, dat God zó is. Hebben jullie daar ook al ogen voor gekregen, om het zó te zien? De profeet ging aan Gideon vooraf. Ik zou het ook zo kunnen zeggen: De wet gaat aan het evangelie vooraf. Je ziet dat ook in het N.T.: Johannes de Doper, gaat aan de Heere Jezus Christus vooraf. Bij God geschiedt alles met orde. Daar is Hij dan ook een „God van orde” voor.

„Toen kwam de Engel des Heeren en zette Zich onder de eik die te Ofra is, welke Joas, de Abiezriet toekwam; en zijn zoon Gideon dorste tarwe bij de pers, om die te bergen voor het aangezicht der Midianieten”.

Die Engel des Heeren is hier niemand anders geweest dan de 2e Persoon in het Goddelijke Wezen, de Zoon van God. In de vss. 14 en 16 wordt Hij zelfs HEERE, dat is „Jehova” genoemd. Het is dus geen gewone engel geweest.

O zeker, die had God ook kunnen sturen. Want de Heere heeft engelen genoeg. Grote heirscharen „gedienstige geesten”, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen. Maar een zodanige engel stuurt de Heere nu niet. Hij stuurt Zijn eigen Zoon. Ja de Heere gaat, om het zo eens te zeggen, in hoogst eigen Persoon, door middel van Zijn Zoon, naar Ofra. Dat is de plaats waar

Gideon woonde. Dat de Heere Zelf Zich, in de tijdelijk aangenomen gedaante van een mens, aan Gideon gaat openbaren, is toch wel een bewijs van Gods neerbuigende goedheid. Dit te mogen verstaan, is al Evangelie op zichzelf. God gaat zich Zelf bemoeien met mensen in nood.

Want dat waren de Israëlieten toch? Dat zijn wij toch ook? Als we onze nood niet zien, dan zien we de bemoeienissen des Heeren ook niet.

Dan worden ze ook geen wonder. Doch als we onze nood echt hebben leren zien, dan wordt het een wonder, dat God met zulke mensen te doen wil hebben. Is dat niet klaar en duidelijk openbaar geworden in de komst van de Heere Jezus in het vlees? God zond Zijn Zoon naar de wereld. Waarom toch eigenlijk? Het is haast niet te begrijpen. Nu dat is ook zo. En toch deed Hij het. Weten jullie waarom? „Want alto lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” Als je dit verstaat, kun je er helemaal niet meer bij. De eeuwige dood te hebben verdiend, en dan door het geloof in de Zoon van God, het eeuwige leven te kunnen krijgen, dat is alleen genade! Maar ik moet weer nodig gaan stoppen. De hartelijke groeten van jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent.

„Doch gij, o mijn ziel, zwijg Gode; want van Hem is mijn verwachting. Hij is immers mijn Rotssteen en mijn Heil, mijn Hoog Vertrek, ik zal niet wankelen. In God is mijn Heil en mijn Eer; de Rotssteen mijner sterkte, mijn Toevlucht is in God”

Psalm 62 : 6, 7 en 8.

In volle zekerheid des geloofs is heengegaan mijn lieve man, onze zorgzame vader en grootvader

MAARTEN BAAN,

Emeritus predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Zeist,

op de leeftijd van bijna 68 jaar.

Driebergen: H. Baan - van Weelden

Mijdrecht: M. J. Baan
B. Baan - van Wijk
Marten en Jan

Zeist: J. W. Baan
C. E. Baan - Rijkse

Ouddorp: M. H. Baan en verloofde
Mej. E. Bikker

Haarlem: J. A. Sikking - Baan
A. Sikking
Theo

DRIEBERGEN, 7 juni 1973

Van Heeckerenlaan 7

De begrafenis heeft plaatsgehad op de nieuwe algemene begraafplaats te Driebergen.

Sliedrecht - Sliedrecht - Sliedrecht
Wij **WAREN** voorzien.

HELAAS....

Door omstandigheden ontstonden er op onze
Joh. Calvijnsschool 2 vacatures.

WIE KOMT ONS TEAM VERSTERKEN?

Inlichtingen: H. Logmans, Merwestraat 50, Telefoon 01840-5379 (huis).

Het bestuur van de Ver. voor Chr. Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Dordrecht

STELTENSTRAAT 1 TELEFOON 078 - 41791

vraagt voor de Ds. JOH. BOGERMANSCHOOL voor Basisonderwijs (8 leerkrachten)

ONDERWIJZER(ES) in vaste dienst

Ook sollicitaties van eind-examencandidaten zijn welkom.

M.i.v. augustus 1973 hopen wij ons nieuwe schoolgebouw aan de Maria Montessorilaan te kunnen betrekken.

Het woningprobleem is tot nog toe steeds bevredigend opgelost.

Inlichtingen bij het H.d.S. de heer J. Mol, Iepenlaan 132, Dordrecht - Telef. 078 - 61873.

Sollicitaties aan het bestuur, Keplerweg 54 te Dordrecht.

De Kerkeraad der Chr. Geref. kerk te Zeist geeft met droefheid kennis van het overlijden van haar emeritus - predikant

Ds. M. BAAN,

op de leeftijd van bijna 68 jaar.

In leven diende hij onze gemeente in de jaren 1962 - 1972. Hij is nu uit de strijdende kerk opgenomen in de triumferende kerk. Moge dit zijn vrouw, de kinderen en de familie tot troost zijn.

De kerkeraad der Chr. Geref. kerk te Zeist,
Praeses: H. J. Zeedijk
Scriba: J. W. Wüllschleger

ZEIST, 7 juni 1973

De kerkeraad van de Chr. Gefer. Kerk te Dordrecht-Centrum geeft met droefheid kennis van het overlijden van haar oud herder en leraar

Ds. M. BAAN,

op de leeftijd van 67 jaar.

Dankbaar gedenken wij dat hij ruim 15 jaar onze gemeente met liefde mocht dienen, en meerderen tot zegen is geweest.

Hij mag thans het lieflijk aanschijn van Zijn Koning aanschouwen.

De Heere gedenke zijn vrouw en kinderen in dit verlies, en doe hun ervaren dat Hij alleen waarlijk kan troosten.

Namens de kerkeraad,
W. v. d. Heiden, praeses
B. v. d. Wal, scriba.

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prekenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalmboekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

GELDERMALSEN - REHOBOTHSCHOOL
UITGAANDE VAN DE Geref. GEMEENTE

Gevraagd per 1 augustus a.s.

een ONDERWIJZER(ES)

van beslist Geref. beginselen

en een PART-TIME-LEERKRACHT

voor één schooltijd.

Nieuwe school, bij 't station, goede verbindingen, jong personeel, 7 leerkrachten. Eind '73 komt nieuwe eengezinswoning gereed.

Inlichtingen bij en sollicitatie aan het hoofd der school, W. Droogers, Tunnelweg 8, Geldermalsen, telefoon 03455 - 1703.

Voor Uw gezondheid of vakantie:

PENSION - RUSTOORD

„REPOS AILLEURS”

DRIEBERGEN

Telefoon 03438 - 2466.

Voor bijbels, boeken en muziek

Is LINDENBERG uniek!

Grote voorraad

Snelle levering,

ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S
BOEKHANDEL

Slaak 8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16

Telefoon 010 - 12 89 34

Is Afvallen

een probleem voor U?

Bij velen is dit probleem al opgelost door

het gebruik van onze

beslist onschadelijke

VERMAGERINGS-
KRUIDEN

Kuur voor een

maand f 8,50

(verzendskosten
inbegrepen)

Drogisterij
SIKKING

Barrevoetstraat 5

Haarlem

Telefoon 023-312882

Giro 190609

Plaats Uw familieberichten
in

„BEWAAR HET PAND”

ONTMOETINGS-DAG
te

DOORNSPIJK

D.V. ZATERDAG

25 AUGUSTUS

1973

Noteer

deze

datum